

פרוטוקול מס. 12

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ששי,
ו' באדר חשל"ד - 1.3.74, בתל-אביב.

נוכחים - חברי הוועדה:

י. קרגמן - היו"ר
ע. אמוראי
א. אפרת
ש. ארליך
י. בדר
מ. ברעם
ש. לורנץ
א. מלמד
ע. פיינרמן
י. ש. פלוטין
ד. קורן
נ. קצב
ז. שובל
א. שוסטק
מ. שחל
י. שערי

מזמנים:

מ. צ'חובר - היועץ המשפטי למשרד הבטחון
מר גולדברג - משרד הבטחון
ב. וויסין - משרד האוצר
מ. פרידמן -
י. גבאי - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
מ. חת - המפקח על הבנקים, בנק ישראל

מזכיר הוועדה: א. קרשנר

היועץ הכלכלי לוועדה: א.נ. פלוג

רשמו: א. דגני
ש. פרג

בסדר-היום: תקנות הארכת מועדים (הסדרים לפרעונם של תשלומים נדחים),

חשל"ד-1974

(סכתב שר הבטחון מיום י"ג באדר חשל"ד - 24.2.74)

(נתקב ביום 12.3.74)

חוק הארכת מועדים, תשי"ז-1957
תקנות בדבר הסדרים לפרעונם של תשלומים נדחים

היו"ר י. קרנסון: אני פותח את הישיבה.

בישיבה זו נדון בתקנות בדבר הסדרים לפרעונם של תשלומים נדחים. הנוסח של התקנות מונח לפנינו.

י. בדר: והיכן החוק? מדוע לא צירפו אותו לנוסח של התקנות?

היו"ר י. קרנסון: היועץ המשפטי של משרד הבטחון הביא את החוק. אלה תקנות הבאות להיטיב עם הצ'יבור ולא לגרוע מזכויותיו.

י. בדר: בזמן האחרון יש תופעה של זלזול בכבוד הוועדה וחבריה. לא יתכן שהחוק לא יהיה לפנינו. חברי הוועדה צריכים לדעת כמה הם דנים.

היו"ר י. קרנסון: הנה הגיע היועץ המשפטי של משרד הבטחון. הוא הביא את החוק, ואנו נוכל להתחיל בדיון.

י. צ'חנובר: לאחר פלחמת סיני חוקקה הכנסת את חוק הארכת המועדים. זהו אותו חוק המאפשר לאלה ששירתו בצבא לדחות את מועד ביצוע התחייבויותיהם, אלה שנפלו במסך תקופת השירות, וזאת לתקופה שלאחר 30 יום סמועד השחרור מהצבא.

חוק זה התאים לתקופתו. הוא היה טוב בשעתו מפני שהמלחמה או תקופת החירום היתה קצרה יחסית, והחובות שנדחו היו יחסים קטנים. חוק זה לא התאים לתקופה הנוכחית. שעת החירום הוכרזה ב-6 באוקטובר והיא עדיין נמשכת. יש חיילים שמאז ה-6 באוקטובר פוטרם בשירות מילואים וחובותיהם נדחו. אותם חיילים שחובותיהם נדחו ישוחררו סחר או מחרתיים, ואז יצטברו להם חובות גדולים. אין להניח שבמשך 30 יום מיום השחרור הם יצליחו לצבור את אותו סכום, וביחוד חל הדבר על עצמאים שעסקיהם נפגעו והם יצטרכו לעקוב את העסקים. אין להניח שיהיה ביכולתם לצבור את אותם סכומים שיאפשרו להם לשלם את החובות שיעמדו לפרעון מייד בתום 30 יום.

לפני הדחיקת תקנות שעת החירום הוצגה הצעת לחוק את החוק היסודי, אשר אמר בסעיף 3(ג) נדלהלן: "תשלומים שמועדי פרעונם נדחו לפי סעיפים 2-3, ושאי שר הבטחון, בהתייעצות עם שר האוצר ועם נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בתקנות הסדרים לפרעונם".

אנו בת'אום עם האוצר ועם נגיד בנק ישראל מציעים עכשיו לוועדה את התקנות שהתגבשו בין רשויות אלה לגבי דחייים מועדי התשלומים של החובות שהצטברו במהלך שירותם של אנשי המילואים.

התקנות האונחות לפניכם הן התקנות המוצעות סכוח הוראות סעיף 3(ב) הנזכר.

אנשה לומר שהי' הטכניקה המוצעת כאן. למעשה החובות לפי תקנות אלה מחולקות לשלוש קבוצות: קבוצת החובות ארוכי הטווח; קבוצת החובות קצרי הטווח; קבוצת החובות שנוצרו כתוצאה מהולאות החוק.

אשר לחובות קצרי הטווח - אנו מציעים לדחות אותם עד מום תקופת החוזה שבעקבותיו הם נוצרו, וגם אז לא בבת-אחת אלא לפזר אותם. אדם לקח לעצמו הלוואה לשנה אחת, ובתקופת שירותו הצטברו

י. צ'חנובר:

חובות. אותם חובות צבורים ייחדו לתום תקופת ההלוואה, וגם אז לא יהיה האדם חייב לשלם אותם מיידית, אלא הם יפוזרו לתקופה של כפולת תקופת שירותו. תקופת ההלוואה כאילו פוארכת ומדביקים לה תקופה שהיא כפולה מתקופת השירות הצבאי.

לגבי חובות ארוכי טווח - אם אדם לקח חוב ל-10-15 שנה, הרי את אותם חובות שהצטברו במשך תקופת שירותו הוא יצטרך לשלם החל מ-30 יום לאחר השחרור, אבל שוב הם יפוזרו על-פני תקופה כפולה מתקופת שירותו הצבאי.

א. שוטטק: יחד עם התשלומים הוא יצטרך להוסיף כספים על חשבון החוב. פה טובה אנו עושים לך

יש בכך מסוים הכבדה.

(אחרי-כן רשמה שפ.)

מר צ'חובר:

ההלוואה היא ל-15 שנה. ואם אתה נוקט בפרינציפ הקודם הרי שזה עולה

ל-20 שנה.

קבוצה 2 - לגבי קבוצה זו עושים על פי

חוזה, משכנתאות, שטרות ועוד.

קבוצה 3 - אלה חובות שנוצרו על פי

היקוקים שונים, כגון: אגרות, מס הכנסה ועוד. מוצע שאדם ישלם בתשלומים חודשיים שווים במשך תקופה שהיא ארוכה פי-שנים מתקופת שירותו במילואים, ותחיל מהיום ה-30 לאחר שחרורו.

ועוד: הרביית שקבועה בחוזה תחול גם

על התקופה המוארכת. אמנם לא דוחים לו את התשלום, אבל התשלום נושא רביית בלי קנסות.

עד כאן הקווים העקרוניים.

י.ש. פלומיץ:

שתי הערות: בענין הרביית, כפי שציין

היועץ המשפטי - הרביית תרוץ גם על

התקופה המוארכת. לכן אני מציע, אחרי סעיף 7, להוסיף סעיף 7(א), ובו יכתב:

"7(א). למרות האמור לעיל, תשלומים

שמועד פרעונם נדחה, המגיעים לבנק כמשמעותו בפקודת הבנקאות-1941 בגין הלוואה בבטחון משכנתא על דירת מגורים של מי ששרת שרום חירום, לא יחוייבו ברביית ו/או הצמדה בגין תקופת הדחיה".

זאת אומר, אני מציע לא לחייב את האנשים

ברביית על תקופת הדחיה. לדעתי, הבנקים ירוויחו מספיק בזה. אני, אמנם, חשבתי להרחיב את ההצעה על כל הטובין למיניהם, אבל אם ילכו רק למשכנתאות לדירור וכו', אז יהיה "פיר".

זאת ועוד: מגוייסיים קבלו הלוואה

מחברה, והרי חברה לא נכנסת לקטגוריה של הארכה, ולי עדיין לא ברור המצב המשפטי של מגוייסיים כזה.

מ. שחל:

ברצוני להציע כמה הצעות וכך להעיר

הערה: אני חושב שחילל בשירות חירום

לא צריך להפגע בגין תקופת שירותו, חילל כזה חייב לחזור למצבו שהיה

ערב גיוסו. זה צריך להיות הקו המנחה אוחנו בתקנות אלה. כלומר, אנחנו

מחזירים אותו למצבו שהיה ערב הגיוס, ואז הוא לא צריך לשאת בתשלומים

שלא באשמחו הוא לא פרע אותם - רביית והצמדה.

יש מקרים שיש בהם שאריות, יש תשלומים

על דירות במיוחד. אני יודע כמה מקרים כאלה. אני רוצה להציע, כי התחלת

התשלומים תהיה לא אחרי 30 יום, אלא אחרי תקופה ארוכה יותר. חילל

שמשחרר, הולך לסדורים, ואיננו מספיק לסדר הכל.

לדעתי, צריך לקבוע תקופה של 60 יום

מיום השחרור.

אני רוצה להציע תיקון לסעיף 7 בנוסח

שונה משל ח"כ פלומיץ - לסעיף 4 בתקנות, שלא יחוייבו ברביית, כלומר,

אני מציע שאם ההלוואות ארוכות המועד באות מגורמים בנקאיים, אולי ניתן

יהיה ע"י המפקח על הבנקים, באותו סכום - שהבנק יוכל להרחיב את זכויותיו

כדי שהוא לא יפגע.

מ. שחל:

לדעתי, הבעיה קלה לפתרון בצורה זו.
 חובות בין שני חיילים אשר שניהם שירתו במלואים, אז יש בעיה כזו שלמעשה שניהם נדחים - אחד לא צריך לשלם, ואילו השני צריך לשלם. חייל שצריך לפרוע, יפגע, ולכן הוא יקבל פיצוי עקב כך.

ש. ארליך:

אינני רואה את ענין ההצמדה כדבר ריאלי, לכן נוריד את זה.

(ב) אי אפשר לפטור אדם מרביח. לכן אני אומר שהממשלה תשלם את זה. רביח הוא חייב לשלם, הוא לא מפסיד על הרביח. הכסף שהוא צריך לשלם, אם הוא עצמאי או בעל מלאכה - הוא לא יפסיד. למעשה, אני רוצה להקל, אבל לא יותר מדי.

ביחס לתשלומים ארוכי מועד: ישלמו כעבור 30 יום, ואת התשלומים שבהם פיגרו ישלמו בתוספת 5% לחודש. אם אדם לא שלם חצי שנה, ניתן לו לשלם את הסכום שפיגר תוך 20 חודש. על פי ההצעה, הוא צריך לשלם 150% תשלומים. שכך רביח זו רביח.

ביחס לפיגור בתשלומים - פה לא יהיה קנס ברביח; כמו כן אני מציע שהוא ישלם בתקופה סבירה יותר - החל מיום ה-90 מיום השחרור, ובתשלומים.

ז. שובל:

לענין הרביח: מלבד ההיבטים שישנם, יש עוד היבט לגבי הרביח: יש הלוואות לטווח בינוני, לטווח קצר ולטווח ארוך, והרביח נקבעת לפי מה שקורה בשוק הכספים. כאן אני לא נכנס לענין הבנקים, אם הרוויחו מספיק או לא. אבל יש גם מלווים שהם אינם בנקאים, ולא יתכן שהמלווה יצטרך לתת הלוואות ברביח לא ריאלי. לכן אני אומר, כי צריך לתת לבעיה זו את הדעה. הנה, לגבי מלווה מלחמה - הלווה יחתום על שטרות, והרביח שתשולם בזה תסובסד ע"י הממשלה.

לגבי ההארכה: כדאי לשחרר את הלווה

החייל המשוחרר מבולים.

הערה לגבי סעיף 2 של התקנות: אני מביין שהתקבלה נוסחה הגיונית להכפלת התקופה. אבל אני רוצה לשאול: האם לא יכולים להיות מקרים של חיילים ששרתו תקופה לא ארוכה, קצרה יחסית, ובכל זאת בגלל אופי עיסוקם כעצמאים, הפסידו? האם ההארכה של שבועיים תצמצם את הבעיה? האם לא כדאי היה למצוא קריטריון גמיש יותר כדי למצוא פתרון לבעיה זו?

נ. קצב:

אני מציעה לא לחייב רביח בהצמדה.

(ב) אני בדעה, ואני גם מציעה זאת, שדחיית התשלום תהיה של 75 יום. אני קרובה לנושא זה. בחודש הראשון יהיה החייל המשוחרר עמוס בבעיות, ורק אחרי 30 יום הוא יקבל משכורתו. לכן חושבת שהזמן הזה איננו מספיק, ואני מציעה 75 יום.

א. אפרת:

צריך לשחרר את הנושא או בעל החוב מכל ההוצאות המשפחתיות שקשורות מצינוי חוזה. זה באופן ישיר חל על הממשלה להחליט שזה לא יחול על חייל, ולא על בעל החוב. יש מס בולים ועוד --- (ז. שובל: אני דברתי גם כן על שחרור ביולי השטרות). אני מציע לא לסבך גורמים, לא בנקאים ולא פרטיים בענין. אנחנו נחוקק דברים בהם נסבך גורמים אזרחיים, וזה לא רצוי.

א. אפרת:

אני לא תומך בהצעת ח"כ שחל וגם לא בהצעת ח"כ פלומין. לדעתי, בענין הלוואות ארוכות מועד, כבקצרי מועד, צריך לקבוע מועד של שנה אחת. אחרי גמר השנה אפשר לקבוע תנאים יותר נוחים.

לגבי המועד, יהיה סביר אם נקבע אחרי 90 יום, כפי שהציע ח"כ ארליך. אחרי 90 יום יהיו תשלומים נורמליים.

א. שוטטק: בנוגע למועדים שהוצעו - 30, 70, 90 יום - הרי זה נובע לחוק, ולא לתקנות. אינני חושב שאנחנו צריכים לטפס על קיר חלק כזה. זה בודאי לא בסמכותנו, ולא נוכל לעזור פה.

אותי מענינת הפיסקה הזו שבסעיף 2 - שהתשלומים נדחים לפי סעיף 2 לחוק. (קורא את הסעיף): "תשלומים נדחים לפי סעיף 2 לחוק, רשאי אדם לפרעם בתשלומים חדשים שווים במשך תקופה שהיא ארוכה פי שתיים מתקופת שירות החירום של אותו אדם". פה אני מציע לחלק לקצרי מועד פי-שתיים מהשירות. אם שירת אפילו חודשיים, אז יש לו 4 חדשים.

ביחס לארוכות מועד אני מציע, שיהיה פה שינוי קרדינלי - הרי זה איננו תשלום של 50 ל"י לחודש. אם אדם מקבל משכנתא, אז התשלום מתבטא בסכום של 400 או 500 ל"י לחודש. אם תתן לו פי-שתיים, אז כל ההכנסה שלו לא תספיק.

אני חושב כי בארוכות מועד אנחנו יכולים להקל. לכן אני מציע לקבוע תקופה קבועה - נניח, תקופה של שנה. זאת אומרת, בכל חודש הוא צריך להוסיף 100-150 ל"י ולשנה.

לא איכפת לי המועד הזה של 30 יום, אבל איכפת לי אחרי 30 יום. שלא יהיה כתוב באופן כללי על כל הדחיות, אני חוזר ומציע: בקצרי מועד - כפליים, ובארוכות מועד - כעבור שנה.

היו"ר י. קרגמן: בסעיף 3 נאמר: "מועד פרעונם של תשלומים נדחים לפי סעיף 3 לחוק בהלוואה קצרת מועד יתחיל ביום ה-30 שלאחר מועד פרעון התשלום האחרון...".

א. מלמד: אמנם יש לנו ויכוח לגבי כל הדברים האלה, ורוצים להרחיב זכויות וכו', אבל חוק זה לא מדבר על מענקים ולא על סובסידיות ולא על פיצויים על נזקי מלחמה. למעשה, זהו חוק שהוא מורטוריום, האומר כי ביום מסויים היתה "שמש בגבעון דום וירח בעמק איילון". כי מה יש פה? אנחנו הרי איננו מדברים שצריך לפצות וכו'.

מדובר פה על חייל שמפסיק את עניניו לתקופה של חודש ימים. במקרה כזה, לא קרה ולא כלום. אין בזה בעיה של שטרות. הכל נדחה. למה צריך להכניס את כל הדברים שנאמרו כאן? אני מתפלא על ח"כ פלומין. האם אני צריך לתת סובסידיה לדיר? זה לא שייך לנטל.

י. בדר: בתקנות שהציעו לנו יש דברים שאינם שייכים לענין, ואין גם דברים ששייכים לענין. בסעיף 3ב. (ג) של תקנות שעת חירום הדבר הוראות נוספות להארכת מועדים, כתוב: "הלוקח תשלומים לשעורים וקביעת מועדי פרעונם".

י. בדר:

הרי שזה נובע מכך שקודם כל צריך לקבוע את השעורים, ואחר כך לשנות את מועד פרעונם.

לעומת זה, אין אפשרות לקבוע משהו סותר למה שקבוע בתקנות לגבי המועד של 30 יום, אם באותו זמן לא קובעים שעורים.

(ב) לגבי רביית: בתקנות כתוב דבר פשוט: "אותה רביית שהיתה" אני חושב שלא זה הפתרון שיכול להיראות לנו. אם היתה צריכה להיות אותה רביית שהיתה, אז לא היה צורך בזה.

אני חושב שצריך להגביל את הרביית, יחד עם הארכת מועדים. אולי זה לא נוח לבנק, אבל גם לאדם לא נוח להמצא בצבא.

ועוד כתוב בסעיף 3(ב) (3) בתקנות שעת חירום - "הסמכת בתי משפט לקבוע הוראות כאמור בפסקה (1)".

מחובתנו לקבוע סעיף שיגיד, כי על אף

מועדים שאנחנו נקבע, יכול אדם לפנות לבית משפט שבא-זה האריך מקוצר יקבע שעורים יחדיו נדחים. זה בכלל לא נשכה בתקנות. אם זה כתוב בתקנות, אז דרוש הסבר למשפט - "הסמכת בתי משפט לקבוע הוראות כאמור בפסקה (1)". דרושה לי הסברה למה לא יקבלו סמכות להאריך מועדים עוד ועוד?

אני חושב שצריך לארגן את התקנות, ושאנחנו

נאשר לפי כל נחונים אלה.

התקנות האלה מדברות על הלוואות. ישנו

אמנם סעיף 5 שאומר, "תשלומים נדחים לפי סעיף 3 לחוק, שאדם חייב בהם שלא לפי הסכם הלוואה, יחולו עליהם הוראות תקנות אלה, לפי הענין, בשנתיים המחוייבים". - אני לא אוהב את המלים "שנתיים מחוייבים" בתקנות.

חלק ניכר של תשלומים עליהם מדובר, הם לא הלוואות. משכנתאות, יתרת רכישה - זה לא הלוואות. יש תשלומים חלקיים שנקבעים עקב קנייה של נכסים בני קיימה - הם לא הלוואות. היום בית המשפט הבדיל בין אלה לאלה לחומרה לגבי תשלומים אחרים לפי סעיף הצמדה וכו'. לגבי יתרת מחיר בהלוואה - אני חושב שפסקה זו מזמינה 1000 משפטים, כי מה הם שנתיים מחוייבים לענין? יותר פשוט לא לכתוב על הלוואות, ולכתוב על התחייבויות או חובות. מוטב לדבר על חובות מאשר על הלוואות.

לגבי מה שצריך להבטיח אדם שהיה בשירות -

חברים דברו, וזה יפה בעיני. אני מבין שידידי המפקח על הבנקים לא יסכים אתי, שכן לא כל מה שאני אומר הוא נוח לבנקים, כי אני יודע מה הם הרווחים של הבנקים, ומה הן ההוצאות האדמיניסטרטיביות של הבנקים, ומה היא הרחבת ההוצאות של הבנקים. אני חושב שלא יהיה שום אסון לבנקים אם אנחנו נרחיק לכת בתקנות גם לגבי הרביית. יש לזה רמז בתקנות, וגם הסמכה לבתי המשפט להאריך מועד ולקבוע תשלומים יותר נוחים, וגם לגבי קביעת תשלומים חלקיים.

אני חושב שהנסיון לפתור את הבעיה כתוצאה

א. פיינרמן:

משירות במלחמה דרך התקנות, זה נסיון

שלא יעלה יפה. אני חושב שההקלות שאפשר להציע במסגרת זו, הן הקלות שצריכות להיות עד אותו גבול שממנו מתחילות בעיות של אי סידור בין לווים למלווים. הן צריכות להיות מבוססות על תנאי ההלוואה, עם דחייה של התשלומים בהתאם ליכולת של חייל לשלם. במלים אחרות, אני מציע שלא לשנות את הבסיס.

(ב) יש חלק מחיילים שיפגעו כתוצאה

מתקנות אלה. יש רבים מהם שהם בעלי חוב. כתוצאה משמיטת או דחיית חובות עם ימצאו במצב קשה פי כמה. כלולים בזה קבלנים וקבלני משנה, בעלי מקצוע, בעלי רכב, בעלי ציוד כבד, ספקי אשראי ועוד.

ע. פיינרמן:

צריך לדעת שלמקל יש שני קצוות. לכן אני

חושב שלא צריך לשנות את הבסיס.

לגבי הלוואה קצרת מועד - זה מניח את הדעת לגבי מי ששירת מספר חודשים. מה שכן ביחס לסעיף 4 - שתשלומים נדחים, ושם התשלומים הם כבדים. לכן אני מציע להאריך את התקופה שמחייבת החילת חשלום, ולא להכניס פה שמיטת רבית.

ש. לורנץ:

למרות שגם אני בין אלה שלא מרחמים על הבנקים, אני רוצה להציע שלא להחמיר לגבי הבנקים. משום שזה יהיה בומרנג לאלה שהם חייבים גיוס.

אנשים יודעים שיש תקופתיות של מלחמה. הם יקחו בחשבון שכאשר הם נותנים הלוואה לגילאי גיוס, אז הם יפסידו את הרבית שלהם, ויזכו להלוואות לאלה שהם אינם בגיל גיוס.

ע"י זה שאנחנו רוצים למחוק רבית, אנחנו נכביד עוד יותר בקבלת הלוואות, וזה איננו פשוט.

זאת ועוד: בקשר לסעיף 3 של התקנות - לדעתי, אין כאן אהידות. אם המועד האחרון זה עוד 9 חודשים, או עוד שנה, אז הוא יתחיל לשלם, ואז התקופה תהיה ארוכה פי-שתיים מהתקופה שהוא שירת. כלומר, אם חייל שירת חודש או חודשיים, הרי כעבור חודשיים או 4 חודשים משחררו הוא יצטרך לשלם. זאת אומרת, שזה ענין מקרי.

מר צ'חובר:

זה מקרי כמובן, כי זה בהתאם למועד האחרון של התשלום. התקופה עם המועד

האחרון הוא לשנה.

אני חושב שיש כאן טעות לגבי הצוואות קצרות מועד. התקופה הנוספת מתווספת לתום תקופת הלוואה, וגודל הלוואה לא כפולה --- (א. שוטסק: סעיף 2 כולל את הכל) סעיף 2 מתייחס לסעיף 2 של החוק. סעיף 3 מתייחס לסעיף 3 של החוק. סעיף 2 לחוק מתייחס להלוואות על פי חיקוקים. סעיף 3 מתייחס להלוואות על פי חוזים. סעיף 3 לחוק העקרי - חלקנו אותו לשתי קבוצות, לקצרות וארוכות מועד.

סעיף 2 מתייחס להלוואות על פי חיקוקים, בשעה שסעיף 3 מתייחס לסעיף 3 לחוק ורק לארוכות מועד. בתום ההתוואה תווסף תקופה זהה לתקופת שירותו.

היו"ר י. קרגמן:

הלוואה חמש בתקופת השירות. כלומר, אם חייל לא שילם 4 חודשים, הוא ישלם

כעבור 4 חודשים.

מר צ'חובר:

ארוכת טווח - זה 30 יום מיום השחרור, אבל כפולת תקופת השירות.

ש. לורנץ:

לדעתי, אין בזה כל הגיון. אין בזה גם הצדקה ביחס לסעיף 3. אנחנו לא רוצים לתת שהדבר יהיה במקריות. חייל שהשתחרר, נגיד בפברואר, והמועד האחרון של הלוואה שלו הוא במרץ, אז הוא צריך להתחיל לשלם בסוף מרץ. חייל אחר שהמועד של הלוואה שלו הוא בפברואר, אז הוא יתחיל לשלם בפברואר הבא. יוצא אפוא שאחד נהנה מדחייה של 10 חודשים, ואחר לא ייהנה כמעט ולא כלום - כמעט דף חודש אחד.

הרי אנחנו רוצים להקל את שיקומו של חייל, לכן אנחנו צריכים לתת לו זמן להתארגן עד שיוכל לשלם את החובות שהצטברו

ש. לוחנץ:

בזמן שירותו. אנחנו צריכים לתת לכל חייל אותה תקופה, ולא לאחד חודש, ולאחר 10 חדשים. לכן אני מציע לתת תקופה קבועה מינימלית - במקום 30 יום, לקבוע 3 חדשים בכל מקרה, ושזו תהיה תקופה מינימלית.

אותו דבר אני מציע לגבי ארוכת מועד. כלומר, לתת תקופה מינימלית להתחלת החשלוּם, מאותם הטעמים.

בקשר לפיצויי חיילים: אנחנו צריכים למצוא לזה פתרון. (א. אפרת: צריך לומר, בשינויים מחוייבים כלפי מה...)

בסעיף 6(א) כתוב: "הוראות תקנות אלה יחולו רק על אדם שהכנסתו נפגעה עקב שירות החירום ששירת בו...". - לדעתי, מיותר יהיה שחייל יצטרך לתת על זה הצהרה, כי יש כאלה שלא נפגעו עקב השירות. מכל מקום, על ידי כך כל אחד יתן הצהרה, כאשר אין לזה שום בקורת. למה לנו לתת חינוך לא הוגן ולא נכון כזה שכל אחד יצהיר?

מר חת: אני מבקש לזכור שמתקנים את התקנות כאשר הרוב הגדול של החיילים שלמו חובותיהם כסדרם. בעיקר, כאשר המדובר הוא בשכירים שקבלו מרבית שכרם, והמשיכו לשלם את חובות המשכנתא שיש להם.

אם אנחנו נקבע כללים, שנותנים ביד רחבה הקלות לאלה שלא שלמו, אז אנחנו נפגע באנשים ששלמו.

(ב) לא כדאי לבנות את התקנות רק על בסיס של מקרים דחוקים. יהיו כאלה שלא יוכלו לשלם, ולגביהם צריך יהיה למצוא פתרונות.

(ג) לגבי העניין של ויתור על רביח: אינני דואג לפרווחי הבנקים. אבל מדוע לתת לחייל מגוייס מענק בהתאם לגודל החוב שלו? למעשה, מה שעשינו בתקנות אלה הוא שהכל נעשה עם נציגים שנוגעים בדבר. זהו מין נסיון של הסדר ביניים הבא לפתור את הבעיות בהן נחלק ציבור זה.

כל מלווה, מטרתו היא לגבות את הכסף. יחד עם זה ברצוננו לא לעשות קשיים לחייל.

היו"ר י. קרגמן: הערה לסיכום: אנחנו לא צריכים, דרך תקנות אלה, לקבוע מענקים מסויימים. זה לא חוק מענקים. אם רוצים לתת מענקים לחיילים, שיתנו.

לדעתי, אי אפשר לחייב את האנשים לוותר על רביח. חייל יכול לקבל מהבנק הודעה בתקופת גיוסו שעליו לשלם. הבנק לא יכול לדעת מי גוייסו לא גוייסו. לכן צריך לקבוע בתקנות, שבתקופה שהיה בצבא מאפשרים לו לשלם בתקופה יותר מאוחרת. אפשר במקום 30 יום שיהיה 60 יום. כך כתוב במפורש בסעיף 3ב. (א) - "תשלומים שמועדי פרעונם נדחו לפי סעיפים 2 או 3, ושאי שר הבטחון, בהתייעצות עם שר האוצר ועם נגיד בנק ישראל ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע בתקנות הסדרים לפרעונם." (י. בדר: זה לא מועיל). אבל אני לא שומע מהיועץ המשפטי שזה פוגע בחוק.

מר גבאי: בסעיף 3ב. (ב) כתוב: "תקנות לפי סעיף זה יכול שיכללו הוראות, כלליות או לסוגי מקרים" - אם לא קבעתה את האפשרות לשלם את זה, איך אתה יכול?

אני יכול לקבוע מועדי פרעונם - כי בסעיף 3ב. (א) כתוב "לקבוע בתקנות

י. בדר:

הסדרים לפרעונם".

הדחיה היא לגבי התחלת התשלומים, וזה חייב להיות אחרי 30 יום, ואי אפשר

א. שוסטק:

לעשות אחרת.

מר גבאי: אם לפי פירוש זה, אז בתום 30 יום על פי החוק יש לשלם. אבל אם אנחנו אומרים שהתקנות הסמיכו, ובסעיף 3ב. (א) - לקבוע הסדרים לפרעונם, אז אני חושב שאותו סכום ניתן לחלוקה. (י. בדר: לא היועץ המשפטי קובע את זה.)

אני מוכן להסכים ל-60 יום. אם היועץ המשפטי יאמר לי שזה לא נוגד את החוק,

היו"ר י. קרגמן:

הרי שזה בסדר.

ההצעה הזו נערכה לאחר שדנו על כך עם הנוגעים בדבר, ולדעתנו היא מאוזנת. אנחנו מציעים להשאיר את המועד הזה

מר גבאי:

של 30 יום כפי שמוצע פה.

מבחינת הפירוש המשפטי, הרי קביעת חלק קטן זה מביא לחוצאה בלתי סבירה. את החוק כולו ניתן לשלם בתשלומים אחרים. לכן אני מציע להשאיר את המועד של 30 יום.

אני מציע 60 יום.

היו"ר י. קרגמן:

אם הבנקים יכבדו את זה, אז בבקשה.

י. בדר:

המדובר הוא באלה שלא גמרו לשלם את התשלומים שלהם, ושיש להם התחייבויות כלפי בנקים בסכומים גדולים. אני מניח שהם רבים. לכן אני נותן להם 60, ולא 75 יום כדי להתארגן בחייהם, ואז להתחיל לשלם.

היו"ר י. קרגמן:

מי שחייב סכום קטן, אז הוא יתחיל לשלם אחרי קצר מועד. אבל מי שחייב משכנתא - אז יתחיל לשלם אחרי 60 יום, ואת החוב שנשאר לו לשלם - ישלם תוך שנה. ללא רבית, וללא דברים אחרים. הוא ישלם את הרבית על ההלוואה אחרי שנה. בקצר מועד, איך צורך בזה. דרך אגב, הממשלה תצטרך לשלם סובסידיה בענין זה. אם תצטרך לשלם, אז תשלם.

ג. גרינפילד:

רוב השכירים כאן הם שכירים, והם מקבלים את המשכורת שלהם. אומרים כאן שיש החזקת רכב - השכירים נפגעים מזה מעט מאד; יש גם אנשים שהם עצמאיים. עד לפני כמה חודשים קבלו 1500 ליי לחודש, וזה לדעתי הרבה מאד כסף. סכום זה הם קבלו חודש חודש; יש גם אנשים שמקבלים 1800 ליי לחודש - אלה הם שנפגעו כי הם קבלו פחות; נוסף לאלה, יש גם כאלה שמרוויחים הרבה מאד כסף. יש הלוואות ויש מענקים ועוד כספים אחרים כדי לעזור להם - אנשים אלה נפגעו פגיעות רציניות.

אלה שקבלו משכורת וביטוח לאומי ותשלומים מהצבא - הוצע להם להמשיך לשלם את המשכנתא, ובפועל כולם שלמו.

עכשיו נותנים לאלה שלא שלמו ושלא הסתדרו. הם קבלו את המשכורת, והכסף הצטבר בבנק. אני הייתי בצבא במשך חודש. הייתי בסיני, וראיתי את האנשים. אם יש למישהו בעיה, אז צריך לעשות מאמץ ולעזור לו, ולא לגרום לכך שאנשים יפסיקו לשלם. לדעתי, אדם הגון חייב לשלם במועד את חובו. אנחנו אומרים, מי שלא שילם... כשהיה בא לעיר לחופשה, אז הלך לסדר דחיה. זה בסדר. אבל עכשיו נגיד לו "תחכה 60 יום"?

י. בדר:

אני לא מבין על מה מדובר כאן. אנחנו חייבים לעשות תקנות לפי סעיף 3ב, ולא תקנות אחרות. לדעתי, התקנות האלה הם קו מנחה לאישור ועדת הכספים.

היתה בעיה לגבי סדרי תשלומים לפרעונם, ולא של הלוואות של חובות. אבל את ההלוואות הכניסו הנה, וזה דבר מסוכן. אומרים לנו כאן שלגבי חובות זה מחייב לעניין.

אני אומר שצריך לומר לא הלוואות אלא תשלומים. כי כל עניין של הלוואות הוא מסוכן מאד, שכן זה מוציא כל שאר תשלומים. יחד עם אותו ביטוי "בשינוי". למה "בשינוי"? איזה שינוי אתם חושבים שיכול להיות אם כותבים כך? ובתקנות?

יש מועד של 30 יום בתקנות לשעת חירום. אם כן, יש לי ספק רב אם אפשר לשנות אותו שלא בקשר עם קביעת תשלומים חלקיים. כי כתוב בסעיף 3ב(1) "חלוקת תשלומים לשיעורים וקביעת מועדי פרעונם". ברור שלמועדי פרעונם מתכוונים לתשלומים.

אני חושב שלא נעשה שירות טוב אם אנחנו נקבע בניגוד למה שכתוב, כלומר במקום 30 יום יכתב 60 יום. אני ברצון הייתי קובע כך. אבל בכדי לקבוע מועד אחר מהתקנות, אז דרושה איזו חפיסה. אני חושב שלכל מקרה צריך לקבוע תשלומים חלקיים בכדי שנקבע מועדים.

לגבי הרביית: כתוב "רביית בנסיונות

האמורות בפסקה (1) - "שוב, אם אין תשלומים חלקיים, אז אין הקטנת רביית. אני חושב שאנחנו צריכים לעשות כאן משהו. לא לשם כך כתוב שאנחנו יכולים לקבוע רביית בכדי שתשאר רביית מוסכמת של 18%-20%. זאת עשה שר הבטחון. לבנקים זה לא נוח.

בסעיף 7 כתוב: "שיעור הרביית בשל

הארכת מועדי תשלומים לפי תקנות 3, 4 ו-5 יהיה כשיעור רביית שנקבע בהסכם - אם נקבע - שלפיו מגיעים התשלומים." - אני חושב שזה דבר מאד פסול. ראשית, אין כאן תשובה למקרה. ואם לא נקבע בהסכם? נניח שזה תשלומים בעד מקרה, או רביית שנמצאת שם בחוץ תשלומים, והיא רביית גבוהה מאד - דורשים שיהיה ברור לקונה - עושים את זה? - לא. נקבע-לא נקבע - נקבע? מה? גם כשאנחנו מאריכים תשלומים, אז יש הסמכה בתקנות שעת חירום שאנחנו יכולים לקבוע רביית. אנחנו יכולים לקבוע מה שמציעים לנו כאן. זו לא קביעת רביית. זה טוב מאד לבנקים.

בסעיף 3ב(3) כתוב: "הסמכת בחי

משפט לקבוע הוראות כאמור בפסקה (1)". כלומר, על אף שאנחנו נקבע, ביח המשפט יקבע תשלומים יוחר ארוכים ורביית יוחר נמוכה.

שמעתי כאן שהיה חייל שחזר מסיני. הרי

בין חיילים אלה שחוזרים יש גם נכים. התקנות האלה נוגעות גם לאשה של חייל, וגם לאלמנה. אין אפשר כך? תקנות שעת חירום אומרות שאפשר לתת לבית המשפט סמכות להארכה נוספת, לקבוע רביית יוחר נמוכה. כך כתוב.

אני שואל את היושב ראש שהוא מאד בעל

מרץ: מהו הצידוק שלא נדרוש סמכות לבית המשפט? מה אפשר. זה מחייב אותי.

י. בדר:

לכן אני מציע שלא תהיה חלוקה מלאכותית לגבי הלוואה קצרה והלוואה ארוכה. היכן זה כתוב בחוק היסודי? הרי זה חידוש בתקנות. בכל מקרה שתהיה חלוקה של תשלומים, בכל מקרה נוכל לקבוע מועדים יותר ארוכים, ולא לעמוד על 30 יום, ולהוריד את הרביית. אני מציע שתנתן סמכות לאדם שיפנה לבית המשפט שיקבע לו תשלומים יותר נוחים. נחתי את הדוגמה של נכה --- (ז. שובל: יש חוק נכים)

אנחנו לא עושים חקיקה, אלא אנחנו עושים חקיקת משנה. בתקנות שעת הירום כתוב: "הסמכת בתי המשפט לקבוע הוראות לחלוקת תשלומים לשיעורים וקביעת מועדי פרעונם". אם אפשר לתת לבית המשפט סמכות זו - וזה נאמר בתקנות שעת הירום - אז ברור שאנחנו יכולים להחליט. אנחנו לא רוצים שלבית המשפט תהיה סמכות זו. אבל מה פירוש הדבר? - מה שמציעים לנו זה תקנות לפי סעיף 33.

אני מצטער, שבכדי להגיד כאן איזה דבר אני צריך להלחם על רשות הדיבור. כאילו והיה זו ישיבת מרכז מפא"י... (ח"כ בדר מדבר בקול רם ובכעס, כי היה רעש בישיבה).

א. שוסטק:
לדעתי, אנחנו מסתבכים, ולחינם. יש בחוק רק דבר אחד - התשלום שהיה צריך להיעשות בחקוקת השירות. כיצד אני צריך לשלם את אותו תשלום? זה אומר החוק, ואת זה אומרות התקנות. אנחנו פה לא יכולים לפתור בעיות אחרות, אלא בעיה זו בלבד. לדוגמה: הייתי בצבא, והייתי צריך לשלם 800 ל" בתקופת שירותי.

ביחס לעניני חיקוק, אומר שתוך 30 יום. אבל לא נותנים לו אפילו 30 יום. ואילו ביחס לתשלומים אחרים שאני לקחתי - את אלה אני צריך לשלם, ומותר לי שלא תוך 30 יום לשלם לאחר שירותי, אלא לאחר 30 יום. אנחנו דנים עכשיו בסוגיה זו: מה לעשות עם התשלומים האלה שאני חייב ושמותר לי לשלם אחרי 30 יום של השירות שלי?

סעיף 33. אומר, "תשלומים שמועד פרעונם נדחה" - מותר לי לעשות אותם בשעורים. לכן בקצרי מועד אני מציע לעשות את זה בתשלומים. התקנות אומרות, בתשלומים של כפולה - כאן אפשר לעשות פי-שלושה או פי-ארבעה, ובארוכי מועד - בשנה. כך הדבר לא יסבר אותנו.

מר צ'ובר:
הייתי רוצה להעיר הערה אחת לצד המשפטי של ח"כ בדר לגבי ההוראה בתקנות שעת הירום האומרת "תקנות לפי סעיף זה יכול שיכללו הוראות כלליות או לסוגי מקרים בדבר...". לפי הפירוש שלנו, יכול שלא יכללו.

יש נסיבות שהכנסנו במקום אחר שבהן המשפט התערבו. מה? - בפנינו דירות. במשק הישראלי זו תגובת שירות של קבוצה גדולה, לרבות אנשים שלא שרתו בצבא. במקרה שיש תגובת שירות, הכנסנו לתקנות שבהן המשפט יוכלו לבדוק כל מקרה ולהורות לחלכה. אנחנו לא היינו סבורים שהכל ברור. מן הראוי להשאיר גם לבית המשפט. גם החייב וגם המלווה דוחים להם. לכמה דוחים? מחלקים את התשלומים. צריך שיהיו הסדרים, בדרך כלל זה ניתן לצפות את זה מראש. כמו כן אנחנו יודעים את העומס הקיים בבתי המשפט. יכול להיות מצב שאנחנו ננצל את הסמכות הזו.

מ. פרידמן:
התקנות הללו לא באו לפתור את כל הבעיות. ככל שנאריך, החשבון יוגש לתקציב. אז למה לתת לתקציב? המענקים יינתנו מהתקציב ולא מכספי הבנק. גם לגבי התקופה זה נאמר. זה רק יגביר את התיאבון להגיש את החשבון.

י.ש. פלומין:

בתקנות לא נאמר לגבי המועד של החלומים של הרבית.

מר צ'חובר:

אנחנו מכינים הצעת חוק, כי דבר זה נראה לנו כלא מתאים, לכך אנחנו

מכינים הצעת חוק על דחיות.

י.ש. פלומין:

האם מועד תשלום רבית מוסדר בחוק?

מר גולדברג:

חקרא סעיף 3, בעמוד 2 - הארכת חלומים נדחים של הלוואה קצרת מועד... וחלומים נדחים יפרעו עד לפרעונם המלא, לרבות הרבית המגיעה עליהם... כלומר, זה בשל הדחיה.

י.ש. פלומין:

יש לך משכנתא רגילה של 200 ל"י לחודש, פלוס הרבית. אתה דוחה ב-4 חדשים. אז הרבית מצטברת, והיא תשולם אחרי הקרן.

י. בדר:

אם החוק דוחה את התשלום, אז אין רבית פגור. בתקנות מכניסים רבית שלא מגיעה.

מר גולדנברג:

כתוב "רבית בנסיבות האמורות בפסקה (ג)".

מר חת:

חלק גדול מהרבית ניתן ברבית מסובסדת. הבנקים משלמים את החלומים כסדרם צחחחחח למה שנקבע מראש. זו, למעשה, רבית יותר נסבלת מהרבית המסחרית.

היו"ר י. קרגמן:

שאלתי את היועץ המשפטי בקשר להארכת המועד של 30 ל-60 או ל-75 יום, והוא אמר לי כי אם במקום 30 יום יהיה 60 יום זה יכול להיות, וזה לא פוגע. אם כן, אני מקבל עלי את הסיכון.

מר גבאי:

אם הגירסה הזו נכונה, שאין אפשרות לדחות מעבר ל-30 יום, אז לא נוכל לגבי קצר מועד לדחות לשנה. איש לא דיבר על חלום אחד.

היו"ר י. קרגמן:

אני מציע, שנשאיר 30 יום.

לגבי קצרי מועד - כל פיגור יצטבר לסכום שישולם תוך זמן שהיה בשירות. אם היתה הצהרה שהוא היה מגוייס, אז הוא יתחיל לשלם אחרי שהוא ישתחרר, ואחרי 30 יום מיום שחרורו.

הלוואות אחרות - לדחות לתקופה של שנה. לגבי קצרי מועד, אני מציע כפלים ממועד השירות. אם הוא פיגור בארבעה חדשים, אז הוא ישלם 8 חלומים אחרי כפול מועד.

מר גולדברג:

זה מריע את ההצעה שלנו.

ע. פיינרמן:
הואיל ויש ויכוח בין המשפטנים, אני מציע שנסכם עקרונות, ונבקש מהיועצים המשפטיים לנסח את הדברים.

העקרונות הן: שהתשלום יתחיל אחרי 60 יום; ב) לגבי קצרי מועד - עד שנה. הפיגור יתחיל להשתלם בסוף ההלוואה בשעורים, כפי שמוצע פה; ג) לגבי הלוואות ארוכות מועד: הפיגור יתחיל להשתלם אחרי 60 יום ובמשך זמן שהוא כפולת-שלוש של תקופת השירות.

המשפטנים ינסחו את זה.

היו"ר י. קרגמן:
אנחנו יכולים להמליץ שיבחנו את האפשרות שבמקום 30 יום יהיה 60 יום.

שזה יהיה ברור למנסחים.

י. בדר:
אני מבקש למחוק את ענין ההלוואות, ובמקום זה נכתוב "חוב". כלומר, שזה יהיה בהתאם לתקנות.

א. שוסטק:
לגבי מה שכתוב ב"הצהרה" (עמוד 3): שרתתי בשירות חירום וכי הכנסתי נפגעה עקב אותו שירות - את המלים האלה אני מציע למחוק.

מר גבאי:
אין צורך בהצהרה, כי ישנו סעיף 6(ב).

היו"ר י. קרגמן:
לגבי מי שנפגע או לא נפגע - מה הפחית? אם יש למישהו מלוא ההכנסה ---

י. בדר:
אני חושב שצריך למחוק, כי יש בזה אחיזה. הוא חותם על זה שהכנסתו נפגעה.

מר צ'חובר:
לענין ההצהרה: אנחנו חשבנו על זה. אבל יש כאן בעיה שגם המלווה נפגע. יכולה להיות חנות לטלביזיה שמוכרת בתשלומים - הרי זו חנות ולא בנק. גורמים לו נזק ע"י הדחיה. לכן אנחנו מבקשים ממנו להצהיר אם הוא נפגע.

ש. לורנץ:
לדעתי, אי אפשר יהיה לבדוק אם הכנסתו נפגעה או לא. אם כן, מדוע להכשיל אנשים בהצהרות? אנחנו תמיד מתנגדים לקחת מאנשים הצהרות כי אנחנו יודעים מראש שאלה הצהרות לא אמיתיות.

היו"ר י. קרגמן:
אם כן, נמחק את זה.

י. ש. פלומין:
ברצוני להציע תיקון להצעה, כחוססת לסעיף 7: "להוסיף לסעיף 7א' - ובלבד שעל השלומים כאמור בחקנה 4, שמועד פרעונם נדחה, המגיעים לבנק כמשמעותו בפקודת הבנקאות-1941 בגין הלוואה בבטחון משכנתא על דירת מגורים של מי ששרת שרות חירום, לא יעלה שיעור הרביית על 11%".

ה צ ב ע ה

בעד הצעת ח"כ פלומין - 5
נגד - מעוט

אני חושב שזה דבר חמור ביותר.

היו"ר י. קרגמן:

אני דורש רביזיה להצבעה זו.

ע. פיינרמן:

אם כן, אנחנו נעשה רביזיה על הצבעה
זו בישיבה הבאה.

היו"ר י. קרגמן:

חודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.